

OVER TONEEL. MUZIEK. BEELDDE KUNST. FILM. TELEVISIE. LITERAATUUR. RADIO. ARCHITECTUUR.

HUGO CLAUS

KAN

VLAANDEREN

NIET

MISSEN

niet te spreken. Dat weten jullie net zo goed als ik. Het is desastreus.
Ik: 'Waarom schrijf je zelf af en toe niet in de krant?'
Claus: 'Het ligt me niet. Eén enkele keer doe ik het wel. Om iemand een plezier te doen of zo. Maar ik doe er eindelijk over. Het is een soort van barrière die ik moet doorbreken. Destijds in Italië schreef ik interviews voor Het Laatste Nieuws. De eerste vijf lijnen waren van Claus. Waar ben je geboren etc. Je kent dat. En aangezien het over mensen ging die graag over zich zelf praten, werd de rest van de kopij door hen zelf geleverd.'

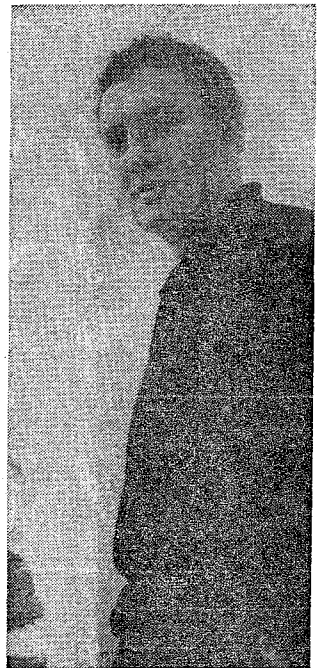
ERGERNIS BEKENDMAKEN

Ik: 'Met nieuwsjaarsdag in Amsterdam, tijdens de manifestatie tegen de kernbommen, heb je toch een politiek standpunt gekozen.'
Claus: 'Nee. Het is geen politieke daad als men zijn ergernis bekendmaakt. Ik gaf uiting aan een gevoel van onlust. En zei toe de mensen, dat ze net zo goed naar huis konden gaan. Want als men van de politie een ferme tik op de her-

in Gent. Jaja. Een oud huis. Dat moet opgeknapt worden. Heb jij een huis, Piet, of huur je?'
Sterckx: 'Ik huur. Het schrikt me af eeuwig in dezelfde kamers te moeten blijven.'
Claus: 'Mij ook. Ik heb jaren in hotelkamers gewoond met twee valiesjes. En toen ik hierheen kwam, dacht ik dat het maar voor enkele maanden ging zijn. Dat is nu al zes jaar geleden. Misschien komt het door het ouder worden.'
Sterckx: 'Ik heb een dingetje buiten. Een vaste kamer in de bossen.'
Claus: 'Ik heb een appartement achter het Pand. Zoals een schilder die een atelier heeft buitenshuis. Soms maak ik daar een schilderij en dan ren ik gauw weer weg. Het is geldverspilling. Totaal. Ik weet het. Maar ik weet ook dat ik ernaar toe kan als ik het wil. Ik dacht als je een kunstenaar was, dat je maar werkte zonder erop te letten waar je woont. Nu hecht je er belang aan. Hebben jullie in DU de foto's van de Zen-monnik in zijn tuin gezien?'
De drie bezoekers: 'Nee. Nee. Nee.'
Claus zoekt de magazine om onze onwe-

Claus. Al die trappen. Nog eens. We zijn benieuwd wat zo'n jongen komt vragen, terwijl wij rustig whisky-soda van onder een blokje ijs zitten weg te slurpen.
Het was een jongen uit Haarlem, die aan Hugo Claus in Gent kwam vragen of hij geen gedicht van hem kon opnemen in 'Tijd en Mens', dat al sedert acht jaar niet meer bestaat. Er wordt volstrekt niet gelachen.
Claus: 'Hij zegt dat hij met mijn boekjes naar bed ging toen hij nog jonger was. Het is wel vervelend dat men zo aan de deur komt bellen. Waarom telefoneren ze niet of schrijven ze geen kaartje? Heb jij dat ooit gedaan? Zo ergens aan de deur gaan bellen? Ik bewonder dit wanhopige durven. Jonge dichters zijn gelukkig dicht bij kinderen. En je ijdelheid die al niet veel nodig heeft. Het is wel aardig.'
Ik: 'Wat heb je hem gezegd?'
Claus: 'Ik heb hem gevraagd, dat hij zijn teksten zou sturen. En gezegd dat ik hem dan advies zou geven.'
Wij beginnen over toneel te praten, omdat het Rotterdamse Werktoneel drie oude enakers van Claus gaat opvoeren.
Claus: 'Ik maakte destijds een reeks van zeven. Afwisselend dynamisch en statisch. Om op één avond op te voeren. Toen wilde men het niet doen. Nu wel. In één van de stukken gaat het over zes hysterische vrouwen achter kippegas. Ik vraag me af hoe ze dat op de planken gaan brengen.'
Wij ook. Maar dat zullen we dan wel horen of zien, tenzij horen en zien ons vergaat. Ik wil echter weten of poëtisch filantroop Hugo Claus lid is van clubs, van bonden, van verenigingen.
Claus: 'Ik ben een fan van voetbalclub Gantoise. Maar ik loop niet met de vlag rond. Ik heb wel eens één keer de blauw-witte sjaal gedragen. Maar het was toen erg koud en ik kreeg hem van mijn broer.'
Ik: 'Nog iets anders?'
Claus: 'Nee. Er zijn de "Jongelingen van de Kunst". En de "Ouderlingen van de Kunst". "De Vrienden van de Vrienden van de Kunst". Onvolledige mannetjes die op mekaar schouder kruipen om een volk dig mens te maken. Nee. Op dat gebied ben ik erg ouderwets. En bijgelovig. Die dingen werken besmettelijk.'
Philipp: 'Schilder je nog?'
Claus: 'Ik dacht vroeger als kunstschilder door het leven te gaan. In 50-51 exposeerde ik met de Cobragroep. Een hele tijd heb ik niets verricht. Maar nu ben ik weer bezig.'
Ik: 'Verzamel je iets?'
Claus: 'Nee. Ik ben geen verzamelaar. Ik heb alleen schilderijen van mensen waar ik in relatie mee geweest ben. In Italië kreeg ik een schilderij van Burri. Ik wilde het later meenemen, maar het is er nooit van gekomen. Tot ik er niet meer durfde naar vragen. Alleen om je te zeggen dat ik geen hamsteraar ben. Boon heeft pin-up's.'
Ik: 'Denk je nog aan reizen? In het buitenland leven?'
Claus: 'Reizen. Nee. Maar het gebeurt toch. Verleden jaar ben ik naar Griekenland en Turkije geweest. Ik ben er vier maanden gebleven. Elders gaan leven? Nee. Ik denk er niet aan. Toen ik in Italië was, merkte ik ineens, dat ik er niet thuis hoorde. Men praat er anders. Met die mensen kan ik geen echt contact hebben, al spreek ik geen echt contact heb. Elders in een beter klimaat gaan leven? Nee, dat zegt me niets. Want dan moet men er allerlei andere dingen bijnemen. Ik hou van een beetje grijs. Van de kou. Van schitteren met alle binn en omzet-

kunst, maar ik ben blij dat het bestaat. Er zijn al belangrijke dingen geopenbaard. Ik hecht zelf zeer veel belang aan hetgeen ik doe. Het is overigens het enige wat ik kan. Het is het enige — ik weet wel dat het pompeus klinkt — het is het enige dat reden geeft aan mijn bestaan, nl., dat ik een bepaalde experience verwerk in iets wat helemaal van mij is. Deze transformatie bereik ik met gebruik van woorden. Dat is wat ik ben. Voor de rest ben ik een vittend, lastig mannetje.
Sterckx: 'Indien je niets meer zou moeten verrichten om geld te verdienen, niet meer zou schrijven, zou je dat aanvoelen als een verlies?'
Claus: 'Ik zou er niet zijn. Het schrijven zelf is niet plezierig. Woordes schrijven is zeer onaangenaam. Iets artificieels maken. Ik vraag me vaak af: Waar zit de lol in? Je krijgt soms machtswellust als je ziet wat je bereikt hebt. Dat is heel vluchtig. Ik zou niet weten dat ik zou leven als ik het niet deed. De wisselwerking tussen wat je doet en zou willen doen. Dát is het boeiende. Ik ben wat ik doe. Ik kan me niet voorstellen, dat ik op een eiland zou zitten zonder papier en zo. Maar met papier. Wat zou ik schrijven.'

IN veel Vlaamse scholen probeert men de kinderen nog altijd wijs te maken, dat de Schelde ontspringt op de hoogvlakte van Saint-Quentin en dat de Leie de bijnaam van The Golden River verdient. Men controleert dus de bronnen niet en verwacht een fraaie wens met de sombere werkelijkheid, naar ik meen. Want te Gent stoeft de Leie in ieder geval nachtelijk zwart langs de Predikerherenlei voorbij het middeleeuws Pand, waar vermoede meeuwen netjes in de rij op de lange nok van het dak komen rusten. Dat kan Hugo Claus b.v. Hoogs voortdurend als een zittende vogel vaststellen en desnoeds registreren. Hoog in een kleurloos herenhuis waar hij zes jaar geleden neerstreek vanuit Rome, omdat hij niet meer kon ademen zonder Vlaamse lucht. En omdat hij schrijft zoals hij ademt.

senpan krijgt, dat dan alles uit is, etc. Goed. ja. Dan juichen ze toe en denken: Hij is tegen de politie. Dat gaat zo. Op het einde haalde ik een slagertmes te voorschijn dat ik van de kok van Krasnapolsky gekregen had en ik hield het pathetisch tegen de keel. Ze hadden meer belangstelling voor mijn shownummerje dan voor mijn gedicht dat ik voordroeg. Ze applaudeerden enorm. Ik zal het niet meer doen. Maar ik ben toch blij, dat ik het gedaan heb. Dit troepje van huma-

tendheid te elimineren en Sterckx, die ook een stuk gaat schrijven en nu zijn eerste woord gaat noteren, vraagt mij hoe men 't Pand' spelt.
'Panda, zonder de laatste alfa,' zeg ik.
'Wist je dat men nooit het geslacht van een panda kent?' vraagt Claus. 'Ze moeten eerst jongen krijgen of sterven, eer men het weet. Dat vissen zeeziek kunnen worden? En dat de meeste varkens op hun rechterkant slapen? Eén op twintig hebben maazveren. 50 pct. draaien met

tenland leven?'
Claus: 'Reizen. Nee. Maar het gebeurt toch. Verleden jaar ben ik naar Griekenland en Turkije geweest. Ik ben er vier maanden gebleven. Elders gaan leven? Nee. Ik denk er niet aan. Toen ik in Italië was, merkte ik ineens, dat ik er niet thuis hoorde. Men praat er anders. Met die mensen kan ik geen echt contact hebben, al spreek ik geen echt contact heb. Elders in een beter klimaat gaan leven? Nee, dat zegt me niets. Want dan moet men er allerlei andere dingen bijnemen. Ik hou van een beetje grijs. Van de kou. Van schitteren met alle binn en omzet-

Sterckx: 'Er zit in mij een knobbelte en dat knobbelte zegt dat het anders mogelijk is.'
Claus: 'Nostalgie naar het puur vegetatieve. Dat is sterk. Zeer sterk.'

STAAT VAN VERWONDERNG
CLAUS heeft het wel door dat het vervelend begint te worden voor Philipp: honderd en zoveel plaatjes van dezelfde man in dezelfde stoel van Lubberhuizen tegen dezelfde background van Asger Jorn. Er moet dringend een vrouw opzocht worden. Die ene vrouw van die

